JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JEAN MISCHO
10 päivänä kesäkuuta 1999 *

1. Tutkittavana olevan valituksen on tehnyt talous- ja sosiaalikomitea (jäljempänä TSK) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-183/96, E vastaan TSK, 17.2.1998 antamasta tuomiosta,[1] jossa tämä tuomioistuin kumosi TSK:n nimittävän viranomaisen tuolloin palkkaluokkaan C 3 tasolla 5 kuuluneelle virkamies E:lle kurinpitoseuraamukseksi 18.1.1996 tekemällään päätöksellä määräämän kolmen palkkatason palkanalennuksen.

2. Valituksenalaisessa tuomiossa esitetään seuraavalla tavalla teot, joiden johdosta päätöksessä rangaistiin:

"4 Kantajan entinen johtaja tiedotusosastolla osoitti 30.11.1994 kantajalle arviointiehdotuksen, joka liittyi ajanjaksolta 1.9.1992—31.8.1994 tehtävään arviointimenettelyyn.

5 Kantaja vastusti 7.12.1994 päivätyllä kirjeellään ehdotettua arviointia. Hän palautti 16.12.1994 päivätyllä kirjeellään arvioijalle arviointiehdotuksen ja seuraavat huomautukset:

'Haluaisin toimia todellisissa sihteerin tehtävissä, mitä en ole voinut tehdä talous- ja sosiaalikomiteassa siitä lähtien, kun minut otettiin palvelukseen vuonna 1986.

Katson soveltuvani tähän työhön, koska minulla on paitsi sihteerin/konekirjoittajan pätevyys, myös kaksi espanjan kielen opettajan yliopistotutkintoa, jotka oheistan tähän kirjeeseen ja jotka osoittavat, että hallitsen tämän kielen. Ranskan kielen taitoni on erinomainen, eikä [arvioija] voi sitä arvioida, koska hänen oma taitonsa on

* Alkuperäinen kieli: ranska.

1 — Kok. H. 1998, s. I-A-67 ja II-159.

puutteellinen. Hänen huomautuksensa olivat täynnä kirjoitusvirheitä, ja hänen oli kirjoitettava ne useaan kertaan, koska hän oli kirjoittamisen suhteen epävarma. — —

Jo siitä lähtien, kun minut otettiin palvelukseen tiedotusosastolle, [arvioija] on jättänyt minut toisarvoiseen asemaan eikä ole koskaan antanut minulle sihteerin tehtäviä.

Kun hän harvoissa tapauksissa antoi minulle jonkin työtehtävän, kyse oli valokopioiden ottamisesta, faksin lähettämisestä tai asiakirjan pyytämisestä arkistosta; ainoastaan hyvin satunnaisesti hän saneli jonkin tekstin espanjaksi tai ranskaksi konekirjoitettavaksi. — —

Edellä mainituista syistä [arvioijalla] ei ole mitään perusteita arviointinsa tueksi. Miten ja millä kriteereillä hän voi arvioida työtä, jota minulle ei ole koskaan annettu, jota hän itse ei tunne ja jota tiedotusosastolla ei ole olemassa, kun kyseessä on keinotekoinen, tyhjä ja sisällyksetön osasto, jolla ei ole mitään tehtäviä?

Sinä aikana, kun työskentelin osastolla, jouduin [arvioijan] solvauksen kohteeksi: selkäni takana hän osoitti [X:lle] 28.3.1994 häpäisevän kirjeen, jossa vaadittiin minusta eroon pääsemistä ja joka johti siihen, että työni poistettiin organisaatiokaaviosta.

[Arvioijan] laatima arviointi on henkilökohtainen hyökkäys, joka merkitsee väärinkäytöstä, ja se on täynnä vääriä väitteitä. — — '

6 Kantaja vastaanotti 9.1.1995 lopullisen arvioinnin, jonka arvioija oli tehnyt 20.12.1994. Arviointiin on liitetty muistio, jossa arvioija valittelee kantajan 16.12.1994 päivätyssä kirjeessään esittämää arvostelua. Tämän muistion alalaidassa on seuraavat maininnat: 'lähetetty 21.12.1994: lomalla; lähetetty 4.1.1995: lomalla; lähetetty 5.1.1995: lomalla; lähetetty 6.1.1995: lomalla'. Kantaja on kiistänyt tämän muistion sisällön 10.1.1995 päivätyllä ja arvioijalle osoitetulla kirjeellään, jossa on jäljennös arvioinnin tarkastajalle ja jossa hän toistaa edellä esitetyt huomautuksensa ja toteaa lisäksi seuraavaa:

'Pyydän Teitä olemaan ryhtymättä lomieni johdosta toimenpiteisiin, koska asia ei Teille kuulu eikä myöskään kuulu toimivaltaanne.

Pyydän Teitä lisäksi kunnioittamaan minua ja toimimaan ainoastaan henkilöstösäännöissä ja voimassa olevissa säännöksissä vahvistetuissa rajoissa. Älkää halventako minua älkääkä saattako minua väärinkäytösten ja solvausten kohteeksi.

Henkilöstösääntöjen 57 artiklassa tunnustetaan virkamiehelle oikeus esimiehen hyväksymään vuosilomaan: minun tapauksessani te ette varmastikaan ole kyseinen esimies. Toimikaa vain oman toimivaltanne rajoissa.

Se, että 20.12.1994 päivätyssä kirjeessänne (kohta 4.a.3) viittaatte säännölliseen työhön, on järjetöntä, koska ette ole koskaan antanut minulle tehtäviä tai säännöllistä työtä. Jo palvelukseentulostani lähtien minut on jätetty toisarvoiseen asemaan ja sivuutettu epäasianmukaisesti käyttämällä espanjan yksikön konekirjoittajaa, joka määräyksestänne on vienyt minulta työn ja toimen — — .'"

3. Kurinpitomenettelyn kulusta todetaan samassa tuomiossa seuraavaa:

"7 Kantajalle ilmoitettiin 21.2.1995 päivätyllä kirjeellä, että hänen 10.1.1995 päivätyn kirjeensä sisällön vuoksi häntä vastaan oli aloitettu kurinpitomenettely. Kantajaa kuultiin 6.3.1995. Kuulemisen yhteydessä kantaja esitti muistion, jossa hän kiisti jättäneensä noudattamatta Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavia henkilöstösääntöjä (jäljempänä henkilöstösäännöt) ja totesi, ettei henkilöstösääntöjen 87 artiklaa ollut noudatettu ja että 21.2.1995 päivättyä kirjettä ei ollut asianmukaisesti perusteltu.

8 Nimittävä viranomainen päätti 29.3.1995 saattaa asian kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi.

9 Kurinpitolautakunta antoi 9.11.1995 lausunnon, jossa se ehdottaa kantajan ikälisien kertymisen väliaikaista keskeyttämistä. Tämä lausunto annettiin kantajalle tiedoksi 30.11.1995, ja 18.12.1995 kantajaa kuultiin uudelleen.

10 Nimittävä viranomainen päätti 18.1.1996 kantajan ikälisien kertymisen väliaikaisesta keskeyttämisestä henkilöstösääntöjen 12 ja 21 artiklan rikkomisen vuoksi, jolloin kantajan palkkataso aleni palkkaluokan C 3 tasolta 5 tasolle 2, ja päätti merkitä tämän kurinpitoseuraamuksen kantajan henkilökansioon. Päätöksessä luetellaan myös useita tapauksia, joissa kantajan on vuosina 1991, 1992 ja 1994 katsottu käyttäytyneen epäkunnioittavasti, sen osoittamiseksi, että nyt arvosteltu käyttäytyminen on ollut toistuvaa.

11 Päätöksessä täsmennetään, että sen oikeusvaikutukset alkavat, kun se on annettu kantajalle tiedoksi, mutta päätöksen taloudellisia vaikutuksia lykätään 29.2.1996 asti kyseinen päivä mukaan lukien.

12 Kantaja teki 22.4.1996 valituksen kurinpitoseuraamuksesta. Valitus hylättiin 14.8.1996 päivätyllä kirjeellä."

4. E vetosi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa neljään valitusperusteeseen: ensinnäkin muotovirheeseen, toiseksi ilmeisiin oikeudellisiin virheisiin ja harkintavallan väärinkäyttöön, kolmanneksi ilmeisiin tosiseikkoja koskeviin virheisiin ja neljänneksi suhteellisuusperiaatteen noudattamatta jättämiseen.

5. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kolme ensimmäistä valitusperustetta, mutta hyväksyi neljännen esittäen seuraavat perustelut:

"58 Lisäksi on huomattava, että asianmukaisen seuraamuksen valitseminen kuuluu kurinpitoviranomaiselle ja että tämän on perustettava valintansa kaikkien konkreettisten tosiseikkojen sekä vallitsevien raskauttavien ja lieventävien asianhaarojen kokonaisarviointiin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi korvata kurinpitoviranomaisen suorittamaa arviointia omalla arvioinnillaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on kuitenkin valvottava, ettei valittu seuraamus ole ilmeisen suhteeton päätöksessä todettuihin seikkoihin nähden (em. asia Williams v. tilintarkastustuomioistuin, tuomion 83 kohta ja asia T-26/89, De Compte v. parlamentti, tuomio 17.10.1991, Kok. 1991, s. II-781, 220—222 kohta).

59 Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä todennut, tässä tapauksessa kantajan syyksi luettu teko on se, että hän on käyttänyt oikeuttaan tehdä arvioinnista huomautuksensa siten, että hän on käyttänyt sävyä ja ilmaisuja, jotka eivät sovi yhteen aseman mukaisen arvokkuuden ja toimielimen hallinnon kunnioittamista koskevien velvoitteiden kanssa. Kyseessä ei kuitenkaan ole näiden velvollisuuksien vakava rikkominen. Kiistanalaisessa kirjeessä kantaja ei nimittäin käyttänyt törkeän herjaavaa kieltä, ja hän perusteli arvioijaan kohdistuneita moitteitaan omalla käsityksellään kyseisestä virkasuhteesta ja syvällä tyytymättömyydellään siihen. Henkilöstösääntöjen 12 ja 21 artiklaa on rikottu vain sikäli, että kantaja on kirjoittanut kärjekkäästi ja hyökkäävästi ja siten toiminut sopimattomalla tavalla, minkä hän on itsekin myöntänyt vastauksessaan.

60 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo näin ollen, että usean palkkatason alentamista koskevan seuraamuksen määrääminen on ollut

ilmeisen suhteetonta. Kyseessä on nimittäin vakava seuraamus, joka määrätään harvoin virkamiehille ja jonka on ollakseen suhteellisuusperiaatteen mukainen koskettava nyt esillä olevaa paljon vakavampia tosiseikkoja.

61 Edellä todetusta seuraa, että tämä toissijainen valitusperuste on perusteltu."

6. Tämän johdosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi seuraamusta koskevan päätöksen ja velvoitti TSK:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

7. TSK haki 17.4.1998 tuomioon muutosta pyytäen yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion ja ratkaisemaan riidan lopullisesti niin, että TSK:n ensimmäisessä oikeusasteessa esittämät vaatimukset E:n kanteen hylkäämiseksi hyväksytään, kukin asianosainen velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja E:n nimi ilmoitetaan annettavassa tuomiossa kokonaisena.

8. Tämä valitus perustuu kolmeen valitusperusteeseen, jotka TSK itse esittää seuraavasti:

— tosiseikaston virheellinen oikeudellinen arviointi ja Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 12 ja 21 artiklan väärä tulkinta

— valituksenalaisen tuomion puutteelliset perustelut ja henkilöstösääntöjen 86 ja 87 artiklan väärä tulkinta

— suhteellisuusperiaatteen väärä soveltaminen ja henkilöstösääntöjen 12 ja 21 artiklan väärä tulkinta.

Ensimmäinen valitusperuste

9. Aloittakaamme tutkimalla TSK:n ensimmäistä valitusperustetta, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomionsa 59 kohdassa todennut henkilöstösääntöjen 12 ja 21 artiklaa rikotun "vain sikäli, että kantaja on kirjoittanut hyökkäävästi ja siten toiminut sopimattomalla tavalla", kun taas TSK:n mielestä kyse on kunnioituksen puutteesta.

10. TSK:n mukaan kyse on tosiseikaston oikeudellisesta arvioinnista, jota vali-

tuksen ratkaisevan tuomioistuimen on valvottava.

11. Tältä osin olen samaa mieltä TSK:n kanssa. Muilta osin en kuitenkaan voi yhtyä sen väitteisiin, sillä samassa 59 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa E:n käyttäneen "sävyä ja ilmaisuja, jotka eivät sovi yhteen aseman mukaisen arvokkuuden ja toimielimen hallinnon kunnioittamista koskevien velvoitteiden kanssa".

12. Voidaanko sitten vakavasti ottaen pitää virheellisenä oikeudellisena arviointina sitä, että E:n käytöstä on luonnehdittu kunnioituksen puutteen sijasta sopimattomuudeksi, kun Le Petit Robert -sanakirjan mukaan sopivaisuudella (bienséance) ja kunnioituksella (respect) on yhteinen synonyymi, kohteliaisuus (politesse)?

13. Ymmärtäisin TSK:n näkemyksen, jos henkilöstösäännöissä määrättäisiin erikseen rangaistus kunnioituksen puutteesta tai edes ilmaistaisiin, millä tavoin on arvioitava ja siten rangaistava käytöksestä, jossa voidaan havaita kunnioituksen puutetta.

14. Näin ei kuitenkaan ole, sillä kuten jäljempänä näemme ja kuten TSK itsekin myöntää, henkilöstösäännöissä ei määrätä tällaisesta käytöksestä minkäänlaista rangaistusta. E:n tapauksessa olennaista on, että hän on käyttäytynyt tietyllä tavalla, jonka osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole kyseenalaistanut sitä tosiasiaa, että tätä E:n käytöstä suhteessa esimieheensä on pidettävä kunnioituksen puutteena, epäkohteliaisuutena tai sopimattomuutena.

15. En myöskään voi ymmärtää TSK:aa siltä osin kuin se väittää, että E:n kiistanalaisessa kirjeessään käyttämä sävy ja ilmaisut sekä taustatilanne, jossa E:n ja tämän esimiehen suhteet olivat vakavasti heikentyneet, eivät voi olla luonnehdittavissa pelkäksi sopimattomuudeksi.

16. Tämä taustatilanne ei kylläkään ole yhdentekevä, ja se on jopa otettava huomioon seuraamusta valittaessa, mutta se ei ole merkityksellinen rikkomuksen luonnehtimisen kannalta. Käytetyt ilmaisut eivät ole sellaisina hyväksyttävissä, eikä tämä riipu siitä, oliko E:n käytös esimiehään kohtaan moitittavaa jo ennen kyseisen kirjeen lähettämistä.

17. Katson näin ollen, ettei TSK:n ensimmäistä valitusperustetta voida hyväksyä.

Toinen ja kolmas valitusperuste

18. Nähdäkseni TSK:n kahta muuta, mielestäni toisiinsa täysin sidoksissa olevaa valitusperustetta on käsiteltävä yhdessä. TSK:n toisena esittämä peruste pohjautuu siihen, että tuomio on puutteellisesti perusteltu ja että henkilöstösääntöjen 86 ja 87 artiklaa on tulkittu väärin. TSK väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut huomioon vain E:n vastuulle pannun konkreettisen teon, eikä ole perustellut sitä, että se ei ottanut huomioon kokonaistilannetta, joka koostuu nimittävän viranomaisen päätöksessä esitetyistä raskauttavista asianhaaroista, ja on näin jättänyt huomiotta, että henkilöstösääntöjen 86—89 artiklassa edellytetään seuraamuksen riippuvan kaikkien konkreettisten seikkojen ja yksittäistapauksessa vallitsevien seikkojen kokonaisarvioinnista. Tässä asianmukaisen seuraamuksen määrittämisessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella ei TSK:n mukaan ole oikeutta asettaa nimittävän viranomaisen suorittaman arvioinnin tilalle omaa arviointiaan.

19. TSK korostaa, että tässä tapauksessa perustelujen puuttuminen niiden syiden osalta, jotka olivat johtaneet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jättämään huomiotta raskauttavat asianhaarat, on vakavaa semminkin, kun riidanalainen TSK:n päätös perustuu nimenomaisesti näihin raskauttaviin seikkoihin ja kun nämä ovat erityisen merkittäviä. Tämän vuoksi toimielimen mielestä perustelut ovat puutteelliset ja henkilöstösääntöjen 86 ja 87 artiklaa on tulkittu väärin.

20. Kolmantena perusteena TSK vetoaa siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut väärin suhteellisuusperiaatetta ja tulkinnut väärin henkilöstösääntöjen 12 ja 21 artiklaa. Se väittää, että suhteellisuusperiaatteen soveltaminen seuraamusta määrättäessä edellyttää, että valittu toimenpide on ehdottoman tarpeellinen sillä tavoin, että seuraamuksen ja rikkomuksen vakavuuden välillä on oltava oikea suhde. Kurinpitoseuraamusta määräävän viranomaisen on siten valittava vähiten rajoittava ja sellainen seuraamus, joka on parhaiten oikeassa suhteessa tehtyyn rikkomukseen.

21. TSK:n mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi, jonka mukaan TSK:n E:lle määräämä seuraamus on suhteeton, on virheellinen ja johtuu osaksi siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin piti E:n käytöstä "sopimattomana", ja osaksi perustelujen puuttumisesta niiden syiden osalta, joiden johdosta ei ollut syytä ottaa kokonaistilannetta huomioon.

22. Lisäksi TSK:n riidanalainen päätös sisältää toimielimen itsensä mukaan kaikki valitun seuraamuksen perustelemiseksi tarvittavat tarkat tiedot. Kaikki raskauttavat asianhaarat olisivat väistämättä johtaneet kolmen palkkatason alennuksen määräämiseen varsinkin kun E:n hyväksi ei voitu lukea lieventäviä seikkoja.

23. TSK:n mukaan E:n laatiman kirjeen sisältö — yhdessä raskauttavien asianhaarojen kanssa — oikeuttaa sellaisen seuraamuksen valitsemiseen, josta asianomaiselle

koituu välitön taloudellinen jälkiseuraus. Mikäli TSK kuitenkin olisi valinnut vähemmän ankaran, välittömän taloudellisen vaikutuksen omaavan sanktion, se olisi noudattanut suhteellisuusperiaatetta.

24. Aluksi on huomattava, etteivät perustelut puuttuneet kokonaan. Tuomion 58—61 kohtaa tutkittaessa voidaan nimittäin huomata, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin — todettuaan, että sen valvonnan on rajoituttava sen tutkimiseen, ettei seuraamus ole ilmeisen suhteeton tosiseikkoihin nähden — palauttaa tosiseikat niiden asiayhteyteen eli arviointimenettelyyn ja katsoo, että niistä on tehtävä sellainen päätelmä, että kyse on tosiasiassa henkilöstösääntöjen 12 ja 21 artiklan rikkomisesta mutta ei näiden määräysten virkamiehelle asettamien velvoitteiden vakavasta rikkomisesta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tämän perusteella, ettei rikkomuksen lievyys oikeuttanut TSK:n nimittävää viranomaista määräämään E:lle useamman palkkatason alennusta, mikä on "vakava seuraamus, jota harvoin langetetaan virkamiehille ja jonka on ollakseen oikeassa suhteessa rikkomukseen liityttävä selvästi vakavampaan tosiseikastoon kuin tässä tapauksessa". Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perusteli vakavana pitämänsä seuraamuksen kumoamista sillä, että tämä oli suhteeton verrattuna rikkomuksen vakavuuteen.

25. Seuraavaksi on huomattava yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka koskee kurinpitoseuraamusten alueella harjoitettavan valvonnan ulottuvuutta, sellaisena kuin se ilmenee muun muassa asiassa F vastaan komissio annetusta tuomiosta.[2] Kyseisessä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi seuraavaa:

"18 Yhteisöjen tuomioistuin on jo edellä mainitussa 29.1.1985 antamassaan tuomiossa muistuttanut vakiintuneesta oikeuskäytännöstään, jonka mukaan silloin kun virkamiehen syyksi luetut tosiseikat on osoitettu todeksi, tarkoituksenmukaisen kurinpitoseuraamuksen valinta kuuluu nimittävälle viranomaiselle. Yhteisöjen tuomioistuin ei voi asettaa nimittävän viranomaisen arvioinnin sijaan omaa arviointiaan, ellei ole kyse ilmeisestä virheestä tai harkintavallan väärinkäytöstä.

— —

26 Tältä osin on huomattava, että henkilöstösääntöjen kurinpitoseuraamuksia koskevissa määräyksissä (86—89 artikla) ei edellytetä kiinteää suhdetta siinä tarkoitettujen seuraamusten ja virkamiesten erilaisten laiminlyöntien välillä eikä niissä myöskään täsmennetä, missä määrin raskauttavien tai lieventävien asianhaarojen olemassaolo vaikuttaa seuraamuksen valintaan. Määrättävän seuraamuksen valinta kussakin yksittäistapauksessa perustuu siten edelleen kaikkien konkreettisten tosiseikkojen

2 — Asia 403/85, tuomio 5.2.1987 (Kok. 1987, s. 645).

ja tapauksessa vallitsevien seikkojen kokonaisarviointiin."

26. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on aina tarkoittanut pitäytyä tässä oikeuskäytännössä, mihin se viittaa tuomionsa 58 kohdassa. Onko se tässä tapauksessa soveltanut sitä oikein?

27. Jotta voisimme todeta, että näin todella on ollut, on tuomion perusteluista ilmettävä syyt, joiden vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin — joka ei voi selitystä esittämättä asettaa nimittävän viranomaisen arvioinnin sijaan omaa arviointiaan — ei hyväksy riidanalaisen seuraamusta koskevan päätöksen perusteettomina pitämiään perusteluja rikkomuksesta määrättävän seuraamuksen tarkoituksenmukaisuuden osalta. Tuomiossa on niin ikään selitettävä, miten seuraamuksen epätarkoituksenmukaisuus suhteessa rikkomukseen on niin ilmeinen, että on syytä nimittävälle viranomaisesta kuuluvasta harkintavallasta huolimatta kumota riidanalainen päätös.

28. Näiden kahden seikan osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättely antaa minusta aihetta arvosteluun.

29. Päätöksessään TSK:n nimittävä viranomainen nimittäin selitti tarkoin sen, miten E:n kirjeen muodossa tekemää rikkomusta oli pidettävä vakavana, ja ryhtyi niin yksityiskohtaiseen kaikkien raskauttavina asianhaaroina pitämiensä seikkojen tutkimiseen sen asemesta, että se olisi voinut löytää lieventäviä asianhaaroja, sekä vielä osoitti, miten langetettu seuraamus, jonka raskautta se ei mitenkään kiellä, sopi mainiosti yhteen E:n toiminnan moitittavuuden vakavuuden kanssa.

30. Nämä yksityiskohtaiset selostukset toistetaan kokonaisuudessaan valituskirjelmässä. Sen selvittäminen, vastaavatko ne tarkasti totuutta, oli yksi asia, joka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oli tutkittava, ja niiden huomiotta jättäminen toinen. Kuitenkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin näyttää tehneen juuri näin, sillä se perustelee kumoamista pelkästään toteamalla, että ainakin sen mielestä sinänsä vähemmän vakavaan rikkomukseen on yhdistetty vakava seuraamus.

31. Tuomiosta ei löydy merkkejä siitä, että TSK:n nimittävän viranomaisen arvioinnin osalta olisi tutkittu, että se on perusteltu seuraamuksen valinnan suhteen, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tyytyy vain huomauttamaan rikkomuksen lievyydestä. Sitä voidaan siten arvostella väärästä lähestymistavasta.

32. Jotta se voi päätyä pelkästään siitä lähtökohdasta, että kyse on lievästä rikkomuksesta, sellaiseen päätelmään, että vakava seuraamus oli perusteeton, sen oli hylättävä — mihin aiemmin mainittu oikeuskäytäntö antoi suuntaa — TSK:n

E:n aiempaan käytökseen perustuvat, langetetun seuraamuksen vakavuuden perusteleminseksi esittämät väitteet.

33. En tarkoita tällä ottaa mitenkään kantaa rikkomuksen ja seuraamuksen suhteen tarkoituksenmukaisuuteen tässä tapauksessa enkä osoittaa olevani täysin samaa mieltä TSK:n näytöstä, jolla se pyrkii osoittamaan, että määrätty seuraamus eli kolmen palkkatason alennus oli hyvin tarkasti suhteellisuusperiaatteen mukainen. Tätä näyttöä esittäessään TSK tukeutuu sellaiseen käsitykseen suhteellisuusperiaatteesta, joka voitaisiin kyseenalaistaa, sillä se näyttää perustuvan täydellisen tarkoituksenmukaisuuden vaatimuksen — joka ei jätä tilaa harkintavallalle — ja pelkästään tarkoituksenmukaisen suhteen vaatimuksen sekoittamiseen keskenään.

34. Voin vain todeta, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole tässä tapauksessa tuonut esiin, miten rikkomuksen lievyys sinänsä edellyttäisi aiemmin mainitusta oikeuskäytännöstä ja seuraamusta koskevassa päätöksessä esitetyistä perusteluista huolimatta, että olisi katsottava TSK:n loukanneen suhteellisuusperiaatetta.

35. Ehkä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki perusteellisesti rikkomuksen ja seuraamuksen välisen tarkoituksenmukaisuuden, mutta tosiseikka kyllä on, ettei mitään merkkejä tällaisesta tutkimisesta ole tuomiossa.

36. Tuomiossa on kyllä perustelut, mutta ne vaikuttavat kurinpitovallan käyttöä ja sen valvontaa koskevassa oikeuskäytännössä ilmaistuihin periaatteisiin nähden epäasianmukaisilta.

37. Koska tuomiossa ei näin ollen ilmaista selkeästi riittävästi perustelluin syin sitä, miten seuraamus oli kaikki valintaan mahdollisesti vaikuttavat seikat huomioon ottaen suhteeton rikkomukseen nähden, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ilmeisestikään ole sen paremmin voinut osoittaa tätä suhteettomuutta ilmeiseksi, mikä kuitenkin on tuomioistuinvalvonnasta johtuvan kumoamisen edellytys.

38. Näin ollen katson, että yhteisöjen tuomioistuin voi vain hyväksyä tämän valitusperusteen ja kumota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion.

Onko yhteisöjen tuomioistuimen ratkaistava riidan asiakysymys?

39. Vielä on tutkittava TSK:n esittämä vaatimus, jonka mukaan mikäli ensimmäi-

sen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio kumotaan, yhteisöjen tuomioistuimen on ratkaistava riidan asiakysymys.

40. Useista eri syistä en ole tätä mieltä.

41. Ensimmäinen syy on se, että E:n kanteen hylkääminen edellyttää varmuuden saamista siitä, että hänelle langetettu seuraamus ei ole ilmeisen suhteeton.

42. Tämä varmuus voidaan mielestäni saavuttaa ainoastaan tutkimalla hyvin tarkoin sitä asiayhteyttä, jossa rikkomus tapahtui.

43. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinkin niukkasanaisesti tuomionsa 2 kohdassa huomauttaa, "kantajan ja vastaajana olevan toimielimen hallinnon välille on kasautunut suhteisiin liittyviä ja hallinnollisia ongelmia".

44. Sekä seuraamusta koskevassa päätöksessään että valituskirjelmässään TSK huomauttaa kyllä kaikista E:n käytöksessä havaituista kielteisistä seikoista ja antaa tästä sellaisen kuvan, joka on omiaan varoittamaan kaikkia esimiehiä ottamasta kantajaa töihin yksikköönsä.

45. Se, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii asian uudelleen noudattamalla audi alteram partem -periaatetta, toisi varmasti selvyyttä ja tarjoaisi ehkä tilaisuuden tiettyihin korjauksiin. Esimerkiksi seuraamusta koskevassa päätöksessä, jonka E on riitauttanut, esitetään raskauttaviksi asianhaaroiksi kaksi aiempaa nuhtelua. Kuitenkin toinen näistä kumottiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-293/94 antamalla tuomiolla. [3]

46. Lisäksi — eikä tässä ole kyse E:n käytöksen puolustelusta — on huomattava, että tämän asian lisäksi E ja TSK ovat olleet vastakkain useissa muissakin oikeudenkäynneissä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Vaikka E ei yleisesti ottaen olekaan menestynyt, täytyy silti muistaa,

3 — Asia T-293/94, Vela Palacios v. TSK, tuomio 18.6.1996 (Kok. H. 1996, s. I-A-305 ja s. II-893).

että asiassa T-25/92 [4] TSK velvoitettiin maksamaan kaikki oikeudenkäyntikulut siitä huolimatta, että E:n kanne hylättiin, koska E sai vasta oikeudenkäynnin aikana tietoonsa kumottavaksi vaatimansa päätöksen täydelliset perustelut. Asiassa T-150/94 [5] E:lle myönnettiin korvausta 50 000 Belgian frangia arviointikertomuksen myöhästymisen takia.

47. Herää kysymys, voitaisiinko näitä seikkoja pitää lieventävinä asianhaaroina, kun otetaan huomioon, että TSK:n hallinnon menettely on saattanut turhauttaa E:tä, mikä saattaisi osaltaan selittää myöhemmän huonon käytöksen.

48. Minusta joka tapauksessa pelkästään se, että TSK on esittänyt väitteensä kantajaa vastaan, ei ole riittävää, jotta yhteisöjen tuomioistuin voisi ratkaista, onko E:n kanne, joka on suunnattu hänelle määrättyä kolmen palkkatason alennusta vastaan, perusteltu.

49. Toinen syy, joka kiinteästi liittyy ensimmäiseen, on se, että koska E ei ollut edustettuna esillä olevaa valitusta koskevassa oikeudenkäynnissä, asian palauttaminen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen saattaa antaa E:lle tilaisuuden saada näkemyksensä ymmärretyksi. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa TSK saattaa joutua selittämään kantaansa joiltakin epäselviltä kohdin, mitä se ei voi tehdä esillä olevassa oikeudenkäynnissä, koska se käydään ilman suullista käsittelyä.

50. Kolmas syy on se, että kanteen ratkaisemisen edellyttämän kaltainen tutkiminen ja tosiseikkojen arviointi kuuluu aivan ilmeisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtäviin.

51. Näistä eri syistä, jotka kaikki liittyvät tuomioistuinvalvonnan vakaaseen ja puolueettomaan harjoittamiseen, uskon olevan tarpeen, että asia palautetaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, jotta tämä voi tutkia riidanalaisen TSK:n päätöksen uudelleen "kaikkien konkreettisten seikkojen ja yksittäistapauksessa vallitsevien seikkojen kokonaisarvioinnin" yhteydessä.

52. TSK:n sen vaatimuksen osalta, joka koskee E:n täydellisen nimen ilmoittamista yhteisöjen tuomioistuimen tuomiossa, olen sitä mieltä, ettei tähän ole syytä suostua yhteisöjen tuomioistuimen antaman tuomion osalta, sillä se seikka, että valitus hyväksytään (mikäli yhteisöjen tuomioistuin näin päättää), ei vaikuta siihen, millaisen ratkaisun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin asiassa antaa sen jälkeen kun asia on sen käsiteltäväksi palautettu.

4 — Asia T-25/92, Vela Palacios v. TSK, tuomio 3.3.1993 (Kok. 1993, s. II-201).

5 — Asia T-150/94, Vela Palacios v. TSK, tuomio 18.6.1996 (Kok. H. 1996, s. I-A-297 ja s. II-877).

Ratkaisuehdotus

53. Näin ollen ehdotan, että

— ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-183/96, E vastaan TSK, 17.2.1998 antama tuomio kumotaan siltä osin kuin siinä on todettu, että talous- ja sosiaalikomitean E:lle langettama seuraamus eli kolmen palkkatason alennus oli ilmeisen suhteeton

— asia palautetaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta se voi uudestaan ottaa kantaa E:n neljänteen kanneperusteeseen

— oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.